

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

263 ק"מ פופט בא תשס"ג נה ו' אליון 263

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: מדוע נח הארבה בשבת?

אדם שמחמיר על עצמו ואינו דואג בשבת, ומתנהג בשבת כאילו כל פרנסתו מצויה ואין לו דאגות, יזכה שיהיה לו שפע של פרנסה טובה. מסופר על האדמו"ר הרמ"מ מלעלוב זצ"ל שלפני ארבעים וחמש שנה נסע לארה"ב לגייס כספים, כיון שהמצב הכלכלי שלו היה גרוע מאוד, נסע מעיר לעיר וממדינה למדינה וכל אחד נתן לו סכום מסויים. את סבב הנסיעות שלו הוא סיים בעיר טורונטו שבקנדה, ובהיותו שם ביום שבת קודש עם צרור כספו הצליח בן בליעל להיכנס אל בית האכסניה וגנב את כל צרור הכסף, והיה הדבר לפלא שזולת צרור זה לא שלח ידיו בשום דבר אחר מחפצי הבית. כשהמארח גילה כי צרור כספו של האדמו"ר נגנב, חשש מאד מתגובתו של האדמו"ר זצ"ל ולא ידע כיצד להעביר לו את הדברים. אולם ברירה לא היתה בידו והוא גילה את הדברים לאדמו"ר, כששמע האדמו"ר על הגניבה יצא מיד בריקוד ובמחול ושר ניגוני שבת מרוב שמחה וחדוה, שראה זאת בעל הבית הבין שזה אדם קדוש הלך ופירסם את הדברים אצל כל אנשי העיר, ובמוצאי שבת באו לבקש ממנו ברכות ושילמו לו פדיונות נתנו לו נתינות הגונות, וחזר לארץ ישראל בסכום גדול יותר ממה שאסף בתחילה.

סיפור נוסף משנת תשס"ג, זוג צעיר, תושבי העיר אלעד, היו גרים בדירה שכורה ורכשו דירה מקבלן בתהליכי בניה. הם שלמו לקבלן לפי קצב התקדמות הבניה. הבעל השיג סכום של עשרת אלפים דולר ששוויו היה אז ערך ל-ארבעים ושמונה אלף שקלים ואותו תכנן להעביר לקבלן. בינתיים הוא הניח את שטרות הכסף במקרר, עטופים בנייר כסף שהוכנס לתוך שקית עוגיות.

אשתו ידעה שבעוד מספר ימים היא עתידה ללדת בשעה טובה ומוצלחת ולכן החליטה להזדרז ולהספיק לנקות את הבית לפסח. היה זה ביום חמישי. האישה החליטה לנקות ולפנות את המקרר והמקפיא. היא עבדה ביסודיות וזרקה את כל שאריות החמץ לפח, בין היתר היא השליכה את השקית שהכילה את הכסף העטוף בנייר כסף. כאשר הגיע הבעל הביתה, הוא פתח את המקרר כדי להרוות את צמאונו ומה רבה היתה הפתעתו כשגילה שהמקרר נוקה "ניקוי יסודי" לפסח על ידי אשתו.

הוא סיפר לה בחרדה שהוא החביא במקפיא את הכסף וזאת כיון שפחד להחזיק סכום כזה גדול ללא שמירה. הוא ניגש בזריזות לעבר החלון והבחין במשאית זבל שאספה את האשפה. הוא רדף אחרי המשאית כשכולו מתנשף וניסה לסמן לנהג הערבי לעצור. לפתע, ללא כל סיבה הגיונית, נתקעה המשאית סמוך ליציאה מהעיר. היהודי

"ויצל הארבה על כל ארץ מצרים וינח בכל גבול מצרים", מסביר בעל הטורים בפירושו על הפסוק "וינח" שהכוונה ליום השבת שהארבה נח בו, וז"ל: "ב' במסורה - דין, ואיך וינח ביום השביעי, מלמד שהארבה נח בשבת". שהיו הארבה על כל ארץ מצרים, הם ישבו על העצים ועל העשבים, ואכלו וכרסמו את הכל. וכשהגיע יום השבת, כבר בהישמע תקיעת השופר והחצוצרה המבשרים על כניסת השבת, כל הארבה ללא יוצא מן הכלל ירדו מהעצים (שכן אסור לעמוד ולהישען על עצים בשבת, כמובא בש"ע א"ח סימן של"ו, ס"א: "אין עולים באילן, בין לח בין יבש, ואין נתלים בו ואין משתמשין במחובר לקרקע כלל") ונחו על הארץ. ובמוצאי שבת, רק אמר משה רבנו "המבדיל בין קודש לחול" והנה כל הארבה חזרו לעצים.

ולכאורה, שואל בספר קרן לדוד, מדוע הארבה נח בשבת הרי כל האיסור של שביתת בהמתו בשבת כמו שנאמר "למען ינוח שורך וחמורך", הוא רק לעבוד בה בשבת, אבל אין כל בעיה שהבהמה הולכת ואוכלת עשבים ותולשת אותם בשבת דרך אכילתה. אם כן מה הבעיה שהארבה היה תולש ואוכל מהשדות של המצריים?

וביאר הקרן לדוד, שמה שהותר לבהמה לאכול עשבים בשבת זהו רק לצורך אכילת הבהמה, אבל כאשר זה נועד לצורך הבעלים, כגון שמעמידה שם על מנת שתאכל וזהו יקצור את כל התבואה ויוכל לזרוע משהו אחר, דבר זה אסור בשבת, אפילו שהבהמה רק אוכלת מהעשב. כמו כן הארבה, אכילתם מהעצים לא היתה מחמת רעבונם, אלא הקב"ה שלח אותם להשחית את מצרים, זאת ההשחיתתה אין בה דין קלקול, אלא על מנת לתקן לבבנו באמונה בה', ולכן אסור היה לארבה לעבוד בשבת.

אולם נראה לומר בדרך אחרת, מכות מצרים תפקידם היה ללמד אמונה את עם ישראל, אולם שבת קודש הוא גם יום האמונה כמבואר בחינוך מצות ל"א, שנצטוונו על שביתת השבת, כדי שיהיה לנו זמן להתבונן בבריאה ולהתחזק באמונה. ממילא אין צורך עוד ללמד את עם ישראל אמונה ממכת ארבה, כיון שהשבת מלמדת את עם ישראל אמונה.

לכן יש ציווי מיוחד בשבת שאדם צריך להרגיש כאילו כל מלאכתו עשויה, כמאמר הפסוק: "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך" - היתכן שאדם יעשה כל מלאכתו? אלא, מסביר רש"י: "כשתבוא שבת יהא בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה", והביא זאת הטור בסיומן ש"ו סעיף ח'. כלומר בשבת אנחנו צריכים לעבוד על עצמנו, להסיר את כל הדאגות שיש לנו.

ואולי יש מזה לימוד עבודנו, שפעמים צריך האדם להגיע לכל מיני מקומות שאינם ראויים, כגון לצורך עבודתו וכדומה, אזי תפקידו לעורר בלבו שהקב"ה נמצא גם במקום טמא זה, ועל ידי מחשבה זו ממשיך את הבורא גם לאותו מקום, ועל ידי זה נעשית מחיצה כדי שהקב"ה יוכל לשכון במקום טמא זה, ואזי זוכה אותו יהודי להיות באותה מחיצה יחד עם בורא עולם, ולא יושפע לרעה מאותו מקום טמא.

בזה יש לבאר את דברי הגמרא במעילה (דף ז'): המביאה מעשה עם רבי שמעון בר יוחאי, בזמן גזרות השמד של הרומאים: "שלא ישמרו את השבת, שלא ימולו את בניהם ושיבעלו את הנידות". הגזרות שעליהן מדובר ושאותן הצליחו חכמי ישראל לבטל לבסוף ניתנו בדורו של רבי עקיבא, רבו של רשב"י.

בחלק הראשון של הסיפור חכם בשם רבי ראובן בן איסטרובולי מתחזה לאציל רומאי, ומצליח לבטל את הגזרות בטענה שביטול המלאכה ליום אחד ומילת הבנים רק מחלישים את "האויב", וענין טהרת המשפחה הקיים אצלם ממעיט את מספר ילדיהם. אך זהותו האמיתית נחשפת והגזרות חוזרות על כנן. "אמרו (החכמים), מי ילך לנו ויבטל הגזרות? ילך רבי שמעון בר יוחאי שהוא מלומד בניסים".

כאן הסיפור מגיע לשיאו: יצא לקראתו (השד) בן תמליון (ואמר), "רצונכם אבוא עמכם?". בכה רבי שמעון ואמר: מה שפחה של בית אבא (הגר בבית אברהם), נזדמן לה מלאך שלש פעמים, ואני לא פעם אחת - יבא הנס מכל מקום (אפילו בעזרת שד). קדים הוא על בברתיה דקיסר (השד הקדים ונכנס לגופה של בת הקיסר). כי מטא התם (כשהגיע רשב"י לשם) אמר: בן תמליון, צא! בן תמליון, צא! וכיון דקרו ליה נפק, אזל (כיון שקראו לו לצאת, יצא והלך לו). אמר להון (אמר להם הקיסר): שאילו כל מה דאית לכון למישאל (שאלו כל מה שיש לכם לבקש). ועיילינהו לגנזיה לשקול כל דבעו (והכניסם לאוצר המלך שייקחו כל מה שירצו). אשכחו ההוא איגרא שקלוה וקרעוה (מצאו אותו מסמך שבו נכתבו הגזרות, קרעו אותו ונתבטלו הגזרות).

ונשאלת השאלה, מדוע באמת לא זכה רבי שמעון המלומד בניסים, שיבוא מלאך ה' להושיעו אלא היה צורך בשד?

אולם לפי דברינו יש לפרש, שמגודל הטומאה הנמצאת ברומי חשש אפילו מלאך לירד ולהגיע למקום זה והיה צורך בשד. אולם רבי שמעון בר יוחאי לא חשש מהטומאה ונכנס לארמונו של קיסר רומי, כי הוא בגודל אמונתו שבורא עולם יחד עמו, המשיך את הבורא עליו ובזה יצר מחיצה בין הקדושה לבין הטומאה, ונכנס גם הוא לאותה מחיצה ורחנית השומרת מידי טומאה, ולא נפגע מטומאת רומי.

נזולת שדה - תנאים

ואמוראים

מדוע רבן יוזנן בן זכאי נקבר בטבריה?

על אף שזוי בדרום?

מדוע רבי מאיר נקבר בעמידה?

תשובות לשאלות אלו ועוד דברים

מעניינים ונדירים תמצאו בספר "נזולת

שדה תנאים ואמוראים"

לפרטים: 0504145482

הסביר לנהג שבתוך משאית הזבל נמצא סכום גדול שהושלך לאשפה. נהג המשאית אמר ליהודי שהמשאית התקלקלה ושהוא מתקשר להזמין עזרה לחילוץ, ולאחר חילוץ תגיע המשאית לכפר קאסם ושם ירוקנו את האשפה. החילוץ התעכב ורק בבוקרו של יום שישי חולצה המשאית, ויצאה לכפר קאסם. במהלך ההתרחשויות אמר הבעל לאשתו שוב ושוב שהכל מאת ה' ואנו מקבלים את הכל באהבה, מאמינים בני מאמינים שהכל יסתדר, אך הוא לא פסח על מידת ההשתדלות. הוא גייס כארבעים יהודים טובים מתושבי העיר, והם נסעו לעבר כפר קאסם, החל מסע החיפושים כדי למצוא את סכום הכסף שאבד. המשימה היתה קשה ביותר, כמו למצוא מחט בערמת שחת. חיפושיהם עלו בתוהו וכניסת השבת ממשמשת ובאה. ציבור המחפשים חשש שכאשר הם יעזבו את המקום, התושבים הערבים יקפצו על ההזדמנות פז שנקראת להם וינסו למצוא את חבילת השטרות. לכן, נהגו בדרך חכמה ביותר: הם עשו מעגל והחלו לרקוד משמחה, כדי שהערבים יחשבו שהשטרות התגלו ושבנו לבעליהם וכך לא יחפשו אחריהם במהלך השבת.

המחפשים חזרו לאלעד כדי לשבות את השבת, במהלך השבת הגיעו לאוזניו של מאבד מילותיו של החיד"א "מתוק מדבש" אות ו': "ובעינינו ראינו בני אדם שהגיעתם צרה עד לקראת שבת, וביום שבת עצמו הסיחו דעתם מצרתם ושמחו בשמחת השבת כראוי ולא הכניסו עצב ודאגה בליבם על צרתם, זכו שאבלם נהפך להם לששון, ונושעו מצרתם בנס ופלא". הרי לנו הבטחה מהרב החיד"א, שאם אדם נקלע לצרה כלשהיא ומסיח דעתו ממנה ביום השבת, רואה ישועות! מיד בצאת השבת, חזרו תושבי העיר אלעד לכפר קאסם ובידיהם פנס רב עצמה שהאיר את כל השטח בצורה נפלאה. החיפושים התחדשו, וברוך השם נמצאה האבידה.

מדוע נאמר בא אל פרעה ולא לך?

הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ז"ע בספרו זרע קודש עומד על הפסוק הפותח את הפרשה: "בא אל פרעה", ולכאורה היה צריך לומר "לך אל פרעה"? אלא הוא מבאר, שמשו רבינו חשש מללכת לבית פרעה מגודל הטומאה שהיתה שם. הרי מסופר על רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל משגיח של ישיבת פונוביז', שהיה צריך לנוסע פעם לתל אביב והוא נסע במונית עם וילונות ולא יסתכל על שום דבר, ובכל זאת כשהוא חזר לבני ברק אמר, שבנסיעה הזאת איבד מה שהוא עבד על עצמו במשך חמש שנים.

אנחנו אין לנו מושגים בדברים אלה, בהרגשת דקויות, אבל צדיקים וקדושים, כל דבר קטן היה משפיע עליהם, ככל שאדם רוחני יותר הוא יותר מושפע לרעה מדברים קטנים יותר, לכן חשש משה רבינו מלהיכנס אל ביתו של פרעה מחמת שהוא יושפע לרעה מטומאת ביתו של פרעה.

לכן אמר לו הקב"ה: "בא אל פרעה", היינו בוא ביחד עמי, וממילא לא תשפיע עליך טומאת פרעה.

וזאת על פי דברי קדשו של האור החיים הקדוש זת"ב בפרשת בלק, שהקב"ה דיבר מתוך פיו של בלעם, לא בלעם אמר את הפסוקים: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" וכדומה, אלא בורא עולם דיבר מתוך פיו של בלעם. אבל איך יתכן שהקב"ה ידבר מתוך פה טמא כזה? לכן נאמר "וישם ה' דבר בפי בלעם". היינו שהקב"ה שם איזה חציצה בין דבר האלקי לפיו הטמא של בלעם, וכך יצא הדיבור בטוהרה.

לפי זה יש לומר שכך גם אצל פרעה, משה רבינו חשש מטומאתו של פרעה, לכן אמר לו הקב"ה אני אבוא עמך, ואניח שם חציצה כדי שאוכל לשכון במקום טמא כזה, וכך גם אתה תוכל לבוא לארמונו של פרעה ולא יושפע עליך לרעה מגודל טומאתו.